

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSBESLUTNING nr. 1600/2002/EF

2008/EØS/36/07

av 22. juli 2002

om fastsettelse av Fellesskapets sjette miljøhandlingsprogram(*)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 175 nr. 3,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen⁽¹⁾,

under henvisning til uttalelse fra Den økonomiske og sosiale komité⁽²⁾,

under henvisning til uttalelse fra Regionkomiteen⁽³⁾,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁽⁴⁾, på grunnlag av Forlikskomiteens felles forslag av 1. mai 2002, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Et rent og sunt miljø er en vesentlig forutsetning for samfunnets velferd og velstand, men fortsatt vekst på verdensplan vil føre til fortsatt belastning på miljøet.
- 2) Fellesskapets femte miljøhandlingsprogram «Mot en bærekraftig utvikling» ble avsluttet 31. desember 2000 og har medført en rekke viktige forbedringer.
- 3) Fortsatt innsats er nødvendig for å nå de miljømål og delmål som Fellesskapet allerede har fastsatt, og det er behov for det sjette miljøhandlingsprogram («programmet») som fastsettes ved denne beslutning.
- 4) Mange alvorlige miljøproblemer gjenstår, og det oppstår stadig nye som krever ytterligere innsats.

- 5) Ved utvikling av en strategi for å verne menneskers helse og miljøet bør det legges større vekt på forebygging og anvendelse av føre-var-prinsippet.
- 6) Forsiktig bruk av naturressursene og vern av det globale økosystemet er i tillegg til økonomisk velstand og en balansert sosial utvikling en forutsetning for bærekraftig utvikling.
- 7) Programmet tar sikte på et høyt vernnivå for miljøet og menneskers helse og på en allmenn forbedring av miljøet og livskvaliteten, angir prioriteringer for miljødimensjonen i strategien for en bærekraftig utvikling og bør tas hensyn til når tiltak foreslås i henhold til strategien.
- 8) Programmet tar sikte på å bryte forbindelsen mellom miljøbelastning og økonomisk vekst, samtidig som det er i samsvar med nærhetsprinsippet og respekterer at forholdene varierer i de ulike regionene i Den europeiske union.
- 9) I programmet fastsettes miljøprioriteringer for fellesskapstiltak som særlig dreier seg om klimaendringer, natur og biologisk mangfold, miljø, helse og livskvalitet samt naturressurser og avfall.
- 10) For hvert av disse områdene angis hovedmål og visse delmål, og det fastsettes en rekke tiltak med sikte på å nå dem. Disse målene og delmålene utgjør ytelsesnivåer eller resultater som skal søkes oppnådd.
- 11) Målene, prioriteringene og tiltakene i programmet bør bidra til bærekraftig utvikling i søkerstatene og til å sikre vern av disse statenes naturkapital.
- 12) Regelverk spiller fortsatt en viktig rolle når miljøproblemene skal løses, og fullstendig og riktig gjennomføring av gjeldende regelverk vil bli prioritert. Andre muligheter for å nå miljømål bør også vurderes.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 332 av 19.12.2003, s. 62, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 80/2005 av 10. juni 2005 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 52 av 13.10.2005, s. 6.

⁽¹⁾ EFT C 154 E av 29.5.2001, s. 218.

⁽²⁾ EFT C 221 av 7.8.2001, s. 80.

⁽³⁾ EFT C 357 av 14.12.2001, s. 44.

⁽⁴⁾ Europaparlamentsuttalelse av 31. mai 2001 (EFT C 47 E av 21.2.2002, s. 113), Rådets felles holdning av 27. september 2001 (EFT C 4 av 7.1.2002, s. 52) og europaparlamentsbeslutning av 17. januar 2002 (ennå ikke kunngjort i EFT). Europaparlamentsbeslutning av 30. mai 2002 og rådsbeslutning av 11. juni 2002.

- 13) Programmet bør fremme integrering av miljøhensyn i all fellesskapspolitikk og -virksomhet i henhold til traktatens artikkel 6 for å redusere belastningen på miljøet fra ulike kilder.
- 14) Det er behov for en strategisk integrert tilnæringsmåte som bygger på nye former for samarbeid med markedet, og som trekker inn borgere, foretak og andre berørte parter, for å gjennomføre nødvendige endringer både i produksjonen og i offentlige og private forbruksmønstre som påvirker miljøets tilstand og utvikling negativt. Denne tilnæringsmåten bør oppmuntre til bærekraftig utnyttning og forvaltning av land og hav.
- 15) Mulighet for tilgang til miljøinformasjon, klageadgang og allmennhetens deltaking i utformingen av politikken vil være viktig for at programmet skal kunne gjennomføres på en vellykket måte.
- 16) I temastrategiene vil det bli tatt hensyn til alle muligheter og virkemidler som er nødvendige for å behandle en rekke sammensatte spørsmål som krever en bred og flerdimensjonal tilnærming, det vil bli foreslått nødvendige tiltak og Europaparlamentet og Rådet vil bli trukket inn ved behov.
- 17) I vitenskapelige kretser er det enighet om at menneskers virksomhet fører til økte konsentrasjoner av klimagasser, som igjen fører til global temperaturstigning og klimaforstyrrelser.
- 18) Klimaendringer får alvorlige følger for samfunnet og naturen og må begrenses. Tiltak for å redusere klimagassutslipp kan gjennomføres uten at vekst- og velstandsnivået senkes.
- 19) Selv om en slik begrensning lykkes, må samfunnet tilpasses og forberedes på følgene av klimaendringer.
- 20) Sunne og balanserte økosystemer er en viktig forutsetning for livet på jorden.
- 21) Menneskers virksomhet medfører en vesentlig belastning på naturen og det biologiske mangfoldet. Det er nødvendig å treffe tiltak for å motvirke belastninger som særlig skyldes forurensning, innføring av fremmede arter, mulige farer knyttet til utsetting av genmodifiserte organismer samt måten land og hav utnyttes på.
- 22) Jord er en begrenset ressurs som er utsatt for miljøbelastning.
- 23) Til tross for bedre miljøstandarder er det økt sannsynlighet for at det er en forbindelse mellom forringelse av miljøet og visse sykdommer hos mennesker. Det må derfor gjøres noe med de mulige farene knyttet til for eksempel utslipp og farlige kjemikalier, plantevernmidler og støy.
- 24) Det kreves bedre kunnskaper om de mulige negative virkningene av kjemikaliebruk, og ansvaret for å skaffe til veie kunnskapene bør ligge hos produsenter, importører og etterfølgende brukere.
- 25) Farlige kjemikalier bør erstattes med mindre farlige kjemikalier eller sikrere alternativ teknologi som ikke innebærer bruk av kjemikalier, med sikte på å redusere farene for mennesker og miljø.
- 26) Plantevernmidler bør brukes på en bærekraftig måte slik at de negative følgene for mennesker og miljø reduseres mest mulig.
- 27) Rundt 70 % av befolkningen bor i et bymiljø, og felles innsats kreves for å sikre et bedre miljø og bedre livskvalitet i byene.
- 28) Jorden har begrenset evne til å dekke den økende etterspørselen etter ressurser og til å absorbere utslipp og avfall som skyldes bruken av dem, og mye tyder på at den nåværende etterspørselen i mange tilfeller overstiger miljøets bæreevne.
- 29) Avfallsmengden i Fellesskapet øker stadig, og en vesentlig del av avfallet er farlig, noe som fører til tap av ressurser og økt fare for forurensning.
- 30) Den økonomiske globaliseringen innebærer et økt behov for miljøtiltak på internasjonalt plan, herunder innenfor transportpolitikken, noe som krever nye initiativer fra Fellesskapets side i forbindelse med handels-, utviklings- og utenrikspolitikk, som kan gjøre en bærekraftig utvikling mulig i andre stater. God offentlig forvaltning bør bidra til at dette målet nås.
- 31) Handel, internasjonale investeringsstrømmer og eksportkreditter bør yte et større bidrag til miljøvern og bærekraftig utvikling.
- 32) Med tanke på miljøspørsmålenes sammensatte natur bør miljøpolitikken bygge på de beste tilgjengelige vitenskapelige og økonomiske vurderinger samt på kunnskaper om miljøets tilstand og utvikling, i henhold til traktatens artikkel 174.
- 33) Informasjon til politiske beslutningstakere, berørte parter og allmennheten må være relevant, åpen, ajourført og lett forståelig.
- 34) De framskritt som gjøres med hensyn til å nå miljømålene, må måles og vurderes.

35) På grunnlag av en vurdering av miljøets tilstand, der det tas hensyn til opplysninger som regelmessig kommer fra Det europeiske miljøvernbyrå, bør det midtveis i programmet foretas en vurdering av de framskritt som er gjort, og av behovet for en kursendring —

TRUFFET DENNE BESLUTNING:

Artikkel 1

Programmets virkeområde

1. I denne beslutning fastsettes et program for fellesskapstiltak på miljøområdet (heretter kalt «programmet»). I programmet behandles de viktigste miljømålene og -prioriteringene ut fra en vurdering av miljøets tilstand og aktuelle tendenser, herunder nye spørsmål som gjør det nødvendig med fellesskapsinitiativer. Programmet skal fremme integrering av miljøhensyn i all fellesskapspolitikk og bidra til at det oppnås en bærekraftig utvikling i hele det nåværende og i det framtidige utvidede Fellesskapet. Programmet skal videre sørge for en vedvarende innsats for å nå de miljømål og delmål som Fellesskapet allerede har fastsatt.

2. I programmet fastsettes de viktigste miljømålene som skal nås. Der det er hensiktsmessig fastsettes delmål og tidsplaner. Målene og delmålene skal være nådd før programmet avsluttes, med mindre annet er angitt.

3. Programmet skal dekke et tidsrom på ti år fra og med 22. juli 2002. Med sikte på å nå målene skal hensiktsmessige initiativer på de ulike politikkområdene bestå av en rekke tiltak, herunder regelverk og strategisk tilnærming som omhandlet i artikkel 3. Disse initiativene bør framlegges gradvis og senest fire år etter at denne beslutning er vedtatt.

4. Målene tilsvarende de viktigste miljøprioriteringer for Fellesskapet på områdene:

- klimaendringer,
- natur og biologisk mangfold,
- miljø og helse og livskvalitet,
- naturressurser og avfall.

Artikkel 2

Prinsipper og overordnede mål

1. Programmet utgjør i programperioden en ramme for Fellesskapets miljøpolitikk med sikte på å sikre et høyt vernnivå, idet det tas hensyn til nærhetsprinsippet og de varierende forholdene i de ulike regionene i Fellesskapet, og

på å bryte forbindelsen mellom miljøbelastning og økonomisk vekst. Det skal særlig bygge på prinsippet om at forurenser betaler, føre-var-prinsippet og forebyggende tiltak samt prinsippet om å fjerne forurensningen ved kilden.

Programmet skal danne grunnlaget for miljødimensjonen i Den europeiske unions strategi for en bærekraftig utvikling og bidra til at miljøhensyn integreres i all fellesskapspolitikk, blant annet ved å fastsette miljøprioriteringer for strategien.

2. Programmet har som mål

— å legge vekt på at klimaendringer vil være en viktig utfordring i de neste ti årene og senere samt å bidra til det langsiktige målet om å stabilisere konsentrasjonene av klimagasser i atmosfæren på et nivå som vil hindre farlige menneskeskapt forstyrrelser av klimasystemet. Et langsiktig mål om en høyeste global temperaturstigning på 2°C over de førindustrielle nivåene og en CO₂-konsentrasjon under 550 ppm skal derfor være retningsgivende for programmet. På lang sikt vil dette sannsynligvis kreve en global reduksjon av klimagassutslipp på 70 % i forhold til 1990-nivået i henhold til det som er fastsatt av FNs klimapanel (IPCC),

— å verne, bevare, gjenopprette og utvikle naturlige systemer, habitater, vill floras og faunas normale måte å fungere på med sikte på å stanse ørkenspredning og tap av biologisk mangfold, herunder mangfoldet av genetiske ressurser, både i Den europeiske union og på globalt plan,

— å bidra til et høyt nivå for livskvalitet og sosial velferd for borgerne ved å skape et miljø der forurensningsnivået ikke fører til skadelige virkninger for mennesker og miljø, og ved å oppmuntre til en bærekraftig byutvikling,

— bedre ressurseffektivitet, ressursforvaltning og avfallshåndtering for å skape mer bærekraftige produksjons- og forbruksmønstre og dermed bryte forbindelsen mellom på den ene siden ressursbruk og avfallsproduksjon, og på den andre siden graden av økonomisk vekst, og søke å sikre at forbruket av fornybare og ikke-fornybare ressurser ikke overstiger miljøets bæreevne.

3. Programmet skal sikre at miljømålene, som bør dreie seg om de miljøresultatene som skal oppnås, nås med de mest effektive og egnede tilgjengelige midler, på bakgrunn av prinsippene omhandlet i nr. 1 og de strategiske tilnæringsmåtene omhandlet i artikkel 3. Alt må gjøres for å sikre at Fellesskapets miljøpolitikk utformes på en integrert måte, og at alle tilgjengelige muligheter og virkemidler tas i betraktning, herunder regionale og lokale forskjeller samt økologisk følsomme områder, med særlig vekt på

— å utvikle europeiske initiativer med sikte på økt bevisstgjøring av borgere og lokale myndigheter,

- omfattende dialog med berørte parter, økt miljøbevissthet og offentlig deltaking,
- nytte- og kostnadsanalyse, idet det tas hensyn til behovet for å internalisere miljøkostnader,
- best mulig tilgjengelig vitenskapelig dokumentasjon samt ytterligere forbedring av vitenskapelig kunnskap gjennom forskning og teknologisk utvikling,
- data og informasjon om miljøets tilstand og utvikling.

4. Programmet skal fremme full integrering av miljøvernkrav i all fellesskapspolitikk og alle fellesskapstiltak ved å fastsette miljømål og, der det er hensiktsmessig, delmål og tidsplaner som det skal tas hensyn til på relevante innsatsområder.

Videre bør tiltak som foreslås og vedtas til fordel for miljøet, være i samsvar med målene for de økonomiske og sosiale dimensjonene ved bærekraftig utvikling, og omvendt.

5. Programmet skal fremme vedtakelse av politikk og tilnæringsmåter som bidrar til at en bærekraftig utvikling oppnås i stater som søker om medlemskap (heretter kalt «søkerstater»), og som bygger på at Fellesskapets regelverk innarbeides og gjennomføres. Utvidelsesprosessen bør støtte og verne søkerstatenes miljøkapital, for eksempel et rikt biologisk mangfold, og bør opprettholde og styrke bærekraftige forbruks-, produksjons- og arealbruksmønstre samt miljøvennlige transportstrukturer ved å

- integrere miljøvernkrav i fellesskapsprogrammer, herunder programmer knyttet til utvikling av infrastruktur,
- fremme overføring av ren teknologi til søkerstatene,
- innlede en omfattende dialog og utveksle erfaringer med nasjonale og lokale myndigheter i søkerstatene om bærekraftig utvikling og vern av deres miljøkapital,
- samarbeide med det sivile samfunn, ikke-statlige miljøorganisasjoner og næringsliv i søkerstatene for å bidra til å øke allmenhetens miljøbevissthet og deltaking,
- oppmuntre internasjonale finansinstitusjoner og privat sektor til å støtte gjennomføringen og overholdelsen av Fellesskapets miljøregelverk i søkerstatene og sørge for å integrere miljøspørsmål i virksomheten i den økonomiske sektor.

6. Programmet skal fremme

- Den europeiske unions positive og konstruktive rolle som en ledende partner når det gjelder vern av det globale miljøet og innsatsen for å oppnå en bærekraftig utvikling,

- utvikling av et globalt partnerskap for miljø og bærekraftig utvikling,
- integrering av miljøspørsmål og miljømål i alle aspekter av Fellesskapets forbindelser med tredjestater.

Artikkel 3

Strategiske tilnæringsmåter for å nå miljømål

De målsettinger og mål som er fastsatt i dette program, skal nås blant annet ved bruk av følgende midler:

1. Utvikling av nytt fellesskapsregelverk og endring av gjeldende regelverk, der det er hensiktsmessig.
2. Oppmuntring til mer effektiv gjennomføring og håndheving av fellesskapsregelverket for miljø, uten at dette berører Kommisjonens rett til å innlede traktatbruddsbehandling. Dette krever
 - flere tiltak for å bedre overholdelsen av Fellesskapets miljøvernregler og bekjempe overtredelser av miljøregelverket,
 - fremming av bedre standarder for medlemsstatenes tillatelse, inspeksjon, overvåking og håndheving,
 - en mer systematisk gjennomgåelse av anvendelsen av miljølovgivningen i medlemsstatene,
 - bedre informasjonsutveksling om beste gjennomføringspraksis, herunder via Den europeiske unions nettverk for gjennomføring og håndheving av miljøretten (IMPEL-nettverket) innenfor rammen av dets myndighet.
3. Ytterligere innsats er nødvendig for å integrere miljøvernkrav i utarbeidingen, fastsettelsen og gjennomføringen av Fellesskapets politikk og virksomhet på ulike områder. Ytterligere innsats er nødvendig i ulike sektorer, herunder vurdering av deres ulike miljømål, delmål, tidsplaner og indikatorer. Dette krever
 - sikring av at de integreringsstrategier Rådet utarbeider på ulike politikkområder omsettes i konkret handling og bidrar til gjennomføring av programmets miljømålsettinger og -mål
 - vurdering, før tiltak vedtas på det økonomiske og sosiale område, av hvorvidt de bidrar til og er i samsvar med programmets mål, delmål og tidsplaner,
 - opprettelse av egnede og regelmessige interne ordninger i Fellesskapets institusjoner, idet det fullt ut tas hensyn til behovet for å fremme åpenhet og tilgang til informasjon, for å sikre at miljøhensyn fullt ut gjenspeiles i Kommisjonens politiske initiativer, herunder i relevante vedtak og forslag til regelverk,

- regelmessig overvåking ved hjelp av relevante indikatorer, om mulig utarbeidet på grunnlag av en felles metode for hver sektor, og rapportering om den sektorvise integreringsprosessen,
 - ytterligere integrering av miljøkriterier i Fellesskapets finansieringsordninger, uten at gjeldende kriterier berøres,
 - at miljøkonsekvensanalyse og strategisk miljøvurdering anvendes og gjennomføres fullt ut og på en effektiv måte,
 - at det bør tas hensyn til programmets mål i framtidige revisjoner av finansielle overslag for Fellesskapets finansieringsordninger.
4. Fremming av bærekraftige produksjons- og forbruksmønstre gjennom effektiv gjennomføring av prinsippene fastsatt i artikkel 2 for å ta hensyn til både de negative og de positive virkningene på miljøet ved å bruke en blanding av virkemidler, herunder markedsbaserte og økonomiske virkemidler. For å oppnå dette er det blant annet nødvendig å
- oppmuntre til endring av subsidier som har betydelige negative virkninger på miljøet og er uforenlige med bærekraftig utvikling, blant annet ved at det senest ved vurderingen midtveis i programmet utarbeides en liste over kriterier som gjør det mulig å registrere slike subsidier som har negative virkninger på miljøet, med sikte på gradvis å fjerne dem,
 - analysere miljøeffektiviteten av omsettelige miljøtillatelser som et allment virkemiddel og av handelen med utslippskvoter med sikte på å fremme og gjennomføre bruken av dem der det er mulig,
 - fremme og oppmuntre til bruk av skattetiltak, f.eks. avgifter og stimulerende tiltak knyttet til miljøet, på egnet nasjonalt plan eller på fellesskapsplan,
 - fremme integrering av miljøvernkrav i forbindelse med standardiseringsvirksomheten.
5. Bedre samarbeid og partnerskap med foretak og deres representative organer og medvirkning fra partene i arbeidslivet, forbrukerne og deres organisasjoner, der det er hensiktsmessig, med sikte på å bedre foretakenes miljøprestasjoner og oppnå bæredyktige produksjonsmønstre. Dette krever
- at det fremmes en integrert produktpolitikk gjennom hele programmet som oppmuntrer til at det tas hensyn til miljøkrav gjennom produktenes samlede livssyklus
- samt til mer utbredt bruk av miljøvennlige prosesser og produkter,
- at det oppmuntres til økt bruk av fellesskapsordningen for miljøstyring og miljørevisjon (EMAS)⁽¹⁾ og utvikles initiativer for å oppmuntre selskaper til å offentliggjøre nøyaktige rapporter om sine prestasjoner med hensyn til miljø eller bærekraftig utvikling, som er bekreftet av uavhengige organer,
 - at det innføres et støtteprogram for å bistå foretakene med å overholde miljøkravene, med særlig hjelp til små og mellomstore bedrifter,
 - at det oppmuntres til innføring av ordninger som belønner foretaks miljøprestasjoner,
 - at det oppmuntres til nyskaping av produkter med sikte på å gjøre markedet mer miljøvennlig, herunder gjennom bedre formidling av resultatene av LIFE-programmet⁽²⁾,
 - at det oppmuntres til frivillige forpliktelser eller avtaler for å nå tydelige miljømål, herunder fastsettelse av framgangsmåter ved eventuell manglende overholdelse.
6. Hjelp til å sikre at de enkelte forbrukere, foretak og offentlige organer i deres egenskap av kjøpere får bedre informasjon om ulike prosessers og produkters miljøvirkninger, med sikte på å oppnå bærekraftige forbruksmønstre. Dette krever
- at det oppmuntres til bruk av miljømerker og andre former for miljøinformasjon og -merking som gir forbrukerne mulighet til å sammenligne miljøprestasjoner hos produkter av samme type,
 - at det oppmuntres til bruk av pålitelige miljøopplysninger fra produsent samt til forebygging av villedende opplysninger,
 - at det fremmes en miljøvennlig offentlig innkjøpspolitikk som gjør det mulig å ta hensyn til miljøfaktorer og integrere miljøhensyn i et livssyklusperspektiv, herunder produksjonsfasen, i framgangsmåten for tildeling av kontrakter, idet Fellesskapets konkurranseregler og reglene for det indre marked overholdes, med retningslinjer for beste praksis og innledning av en gjennomgåelse av miljøvennlige innkjøp i Fellesskapets institusjoner.
7. Støtte til integrering av miljøhensyn i finanssektoren. Dette krever
- vurdering av et frivillig initiativ sammen med finanssektoren som omfatter retningslinjer for innføring av opplysninger om miljøkostnader i foretakenes årsregnskaper samt utveksling av beste praksis mellom medlemsstatene,

(1) Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 761/2001 av 19. mars 2001 om frivillig deltaking for organisasjoner i en fellesskapsordning for miljøstyring og miljørevisjon (EMAS) (EFT L 114 av 24.4.2001, s. 1).

(2) Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1655/2000 av 17. juli 2000 om det finansielle instrumentet for miljøet (LIFE) (EFT L 192 av 28.7.2000, s. 1).

- at Den europeiske investeringsbank oppfordres til å styrke integreringen av miljømål og miljøhensyn i sin utlånsvirksomhet, særlig med sikte på å støtte en bærekraftig utvikling i søkerstater,
 - økt integrering av miljømål og miljøhensyn i andre finansinstitusjoners virksomhet, f.eks. i Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling.
8. For å skape en ansvarsordning i Fellesskapet kreves blant annet
- regelverk for miljøansvar.
9. Bedre samarbeid og partnerskap med forbrukergrupper og ikke-statlige organisasjoner og fremming av bedre forståelse av og økt interesse for miljøspørsmål blant europeiske borgere krever
- at det sikres tilgang til informasjon, mulighet for deltaking samt klageadgang gjennom Fellesskapets og medlemsstatenes snarlige ratifisering av Århuskonvensjonen⁽¹⁾,
 - støtte til formidling til borgere av tilgjengelig informasjon om miljøets tilstand og utvikling knyttet til sosial, økonomisk og helsemessig utvikling,
 - allmenn økning av miljøbevisstheten,
 - at det utarbeides alminnelige regler og prinsipper for god miljøstyring i samrådsprosesser.
10. Oppmuntring til og fremming av effektiv og bærekraftig utnyttning og forvaltning av land og hav der det tas hensyn til miljøet. Dette krever, idet det fullt ut tas hensyn til nærhetsprinsippet,
- at beste praksis med hensyn til bærekraftig arealbruksplanlegging fremmes, idet det tas hensyn til særlige regionale forhold, med særlig vekt på programmet for integrert forvaltning av kystsoner,
 - at beste praksis og støtte til nettverk for utveksling av erfaringer om bærekraftig utvikling fremmes, herunder i forbindelse med by-, hav-, kyst-, fjell-, våtmarksområder og andre følsomme områder,
 - økt bruk av, flere ressurser til og utvidede rammer for landbruksmiljøtiltak som ledd i den felles landbrukspolitikken,
 - at medlemsstatene oppmuntres til å vurdere bruk av arealplanlegging som et middel til å bedre miljøvernet for borgerne og fremme utveksling av erfaringer om bærekraftig regionutvikling, særlig i byområder og tett befolkede områder.

Artikkel 4

Temastrategier

1. Tiltakene nevnt i artikkel 5-8 skal omfatte utarbeiding av temastrategier og vurdering av eksisterende strategier for prioriterte miljøproblemer som krever en bred tilnærming. Disse strategiene bør omfatte en fastsettelse av hvilke forslag som er nødvendige for å nå målene i programmet samt framgangsmåtene for vedtakelse av dem. Disse strategiene skal framlegges for Europaparlamentet og Rådet, og skal ved behov utformes som en europaparlaments- og rådsbeslutning som skal vedtas etter framgangsmåten i traktatens artikkel 251. Med forbehold for forslagens rettslige grunnlag skal forslag til regelverk som bygger på disse strategiene, vedtas etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251.
2. Temastrategiene kan omfatte tilnæringsmåter som beskrevet i artikkel 3 og 9 samt relevante kvalitative og kvantitative miljødelt mål og tidsplaner som de planlagte tiltakene kan måles og vurderes i forhold til.
3. Temastrategiene bør utarbeides og gjennomføres i nært samråd med de berørte parter, f.eks. ikke-statlige organisasjoner, næringslivet, øvrige parter i arbeidslivet og offentlige myndigheter, samtidig som det, der det er hensiktsmessig, sikres at samråd med søkerstatene inngår i denne prosessen.
4. Temastrategiene bør framlegges for Europaparlamentet og Rådet senest tre år etter at programmet er vedtatt. Rapporten midtveis i programmet, der Kommisjonen vurderer de framskritt som er gjort i gjennomføringen av det, skal omfatte en gjennomgåelse av temastrategiene.
5. Kommisjonen skal årlig avlegge rapport for Europaparlamentet og Rådet om framskritt i utviklingen og gjennomføringen av strategiene samt om deres effektivitet.

Artikkel 5

Mål og prioriterte tiltaksområder for håndtering av klimaendringer

1. Målsettingene fastsatt i artikkel 2 bør følges ved at følgende mål nås:
 - ratifisering og ikrafttredelse av Kyoto-protokollen til De forente nasjoners rammekonvensjon om klimaendring innen 2002 og oppfyllelse av protokollens forpliktelse til en reduksjon av utslippene på 8 % innen 2008-2012 sammenlignet med 1990-nivået for Det europeiske fellesskap som helhet, i samsvar med hver enkelt medlemsstats forpliktelser som fastsatt i Rådets konklusjoner av 16. og 17. juni 1998,
 - påviselige framskritt innen 2005 med hensyn til å oppfylle forpliktelsene i henhold til Kyoto-protokollen,

⁽¹⁾ Konvensjon om tilgang til miljøinformasjon, allmenn deltakelse i beslutningsprosesser og tilgang til rettsmidler i saker vedrørende miljø, Århus 25. juni 1998.

- plassering av Fellesskapet i en posisjon som gjør det troverdig i arbeidet for å fremme en internasjonal avtale om strengere reduksjonsmål for den andre forpliktelsesperioden i henhold til Kyoto-protokollen. Denne avtalen bør ta sikte på en betydelig utslippsreduksjon, idet det fullt ut tas hensyn til blant annet resultatene i FNs klimapanelts tredje vurderingsrapport, og ta hensyn til behovet for å bevege seg mot en global rettferdig fordeling av klimagassutslipp.
2. Disse målene skal forfølges ved hjelp av blant annet følgende prioriterte tiltak:
- i) Gjennomføring av internasjonale klimatiltak, herunder Kyoto-protokollen, gjennom
- a) undersøkelse av resultatene av det europeiske klimaendringsprogrammet og vedtakelse av effektive felles og samordnede politiske retningslinjer og tiltak for ulike sektorer på grunnlag av dette, der det er hensiktsmessig, som et tillegg til nasjonale tiltak i medlemsstatene,
 - b) arbeid for å opprette en fellesskapsramme for å utvikle en effektiv handel med CO₂-utslipp, med mulighet for utvidelse til andre klimagasser,
 - c) bedre overvåking av klimagasser og av hvilke framskritt som gjøres for å oppfylle de forpliktelsene medlemsstatene har inngått i henhold til den interne avtalen om byrdefordeling.
- ii) Reduksjon av klimagassutslipp i energisektoren:
- a) utarbeiding så snart som mulig av en gjennomgåelse av og oversikt over subsidier som motvirker en effektiv og bærekraftig energibruk, med sikte på en gradvis avvikling av disse subsidiene,
 - b) oppmuntring til bruk av fornybart og fossilt brensel med lavere karboninnhold for produksjon av elektrisk kraft,
 - c) oppmuntring til bruk av fornybare energikilder, herunder bruk av stimuleringstiltak, også på lokalplan, med sikte på å nå det veiledende målet på 12 % av samlet energibruk innen 2010,
 - d) innføring av stimuleringstiltak for å øke bruken av kraftvarme og gjennomføring av tiltak med sikte på å doble den samlede andelen av kraftvarme i Fellesskapet som helhet til 18 % av samlet brutto produksjon av elektrisk kraft,
 - e) forebygging og reduksjon av metanutslipp fra energiproduksjon og -distribusjon,
 - f) fremming av energieffektivitet.
- iii) Reduksjon av klimagassutslipp i transportsektoren:
- a) fastsettelse og gjennomføring av særlige tiltak for å redusere klimagassutslipp fra luftfart, dersom ingen slike tiltak er vedtatt innenfor rammen av Den internasjonale organisasjon for sivil luftfart innen 2002,
 - b) fastsettelse og gjennomføring av særlige tiltak for å redusere klimagassutslipp fra skipsfart, dersom ingen slike tiltak er vedtatt innenfor rammen av Den internasjonale sjøfartsorganisasjon innen 2003,
 - c) oppmuntring til en overgang til mer effektive og renere transportformer, herunder bedre organisering og logistikk,
 - d) oppfordring til Kommisjonen om innen utgangen av 2002 å framlegge en melding om kvantifiserte miljømål for et bærekraftig transportsystem, innenfor rammen av Den europeiske unions mål om en reduksjon på 8 % av klimagassutslipp,
 - e) fastsettelse og gjennomføring av ytterligere særlige tiltak, herunder eventuelt hensiktsmessig regelverk, for å redusere klimagassutslipp, herunder N₂O, fra motorvogner,
 - f) fremming av utvikling og bruk av alternativt drivstoff og kjøretøyer med lavt drivstofforbruk med sikte på en betydelig og kontinuerlig økning av andelen av dem,
 - g) fremming av tiltak som gjenspeiler de samlede miljøkostnadene i transportprisene,
 - h) bryte forbindelsen mellom økonomisk vekst og transportetterspørsel for å redusere miljøvirkningene.
- iv) Reduksjon av klimagassutslipp i industriproduksjonen:
- a) fremming av miljøeffektive metoder og teknikker i industrien,
 - b) innføring av ordninger for å hjelpe små og mellomstore bedrifter med å tilpasse, fornye og forbedre sin virksomhet,
 - c) oppmuntring til å utvikle mer miljøvennlige og teknisk gjennomførbare alternativer, herunder fastsettelse av fellesskapstiltak, med sikte på å redusere utslipp, gradvis avvike produksjon, der det er hensiktsmessig og mulig, samt redusere bruk av de fluorerte industrigassene HFK (hydrofluorkarboner), PFK (perfluorkarboner) og SF₆ (svovelheksafluorid).
- v) Reduksjon av klimagassutslipp i andre sektorer:
- a) fremming av energieffektivitet, særlig i forbindelse med oppvarming, avkjøling og varmtvannsforsyning ved utforming av bygninger,

b) ta hensyn til behovet for å redusere klimagassutslipp, sammen med andre miljøhensyn, i den felles landbrukspolitikk og i Fellesskapets avfallshåndteringsstrategi.

vi) Bruk av andre egnede midler som

a) å fremme bruk av skattetiltak, herunder innføring til rett tid av en egnet fellesskapsramme for energibeskatning, for å oppmuntre til en overgang til mer effektiv energibruk, renere energi og transport og for å oppmuntre til teknologisk nyskaping,

b) å oppmuntre til inngåelse av miljøavtaler med industrisektorer om reduksjon av klimagassutslipp,

c) å sikre at klimaendring blir et hovedtema i Fellesskapets politikk for forskning og teknologisk utvikling samt i nasjonale forskningsprogrammer.

3. I tillegg til å begrense klimaendringer bør Fellesskapet utarbeide tiltak med sikte på tilpasning til følgene av klimaendringer, ved å

— gjennomgå Fellesskapets politikk, særlig politikk som er relevant for klimaendringer, slik at det i investeringsbeslutninger tas tilstrekkelig hensyn til tilpasning,

— fremme regionale klimamodeller og -vurderinger både for å utarbeide regionale tilpasningstiltak som forvaltning av vannressurser, vern av biologisk mangfold, hindring av ørkenspredning og oversvømmelser samt for å bidra til økt bevisstgjøring av borgerne og næringslivet.

4. Det må sikres at det tas hensyn til klimautfordringen i forbindelse med utvidelsen av Fellesskapet. Dette vil blant annet kreve følgende tiltak overfor søkerstatene:

— støtte til kapasitetsoppbygging for at det skal kunne vedtas nasjonale tiltak som gjør det mulig å anvende Kyoto-mekanismene, samt bedre rapportering og overvåking av utslipp,

— støtte til en mer bærekraftig transport- og energisektor,

— sikring av at samarbeidet med søkerstatene styrkes ytterligere i saker som gjelder klimaendringer.

5. Bekjempelse av klimaendringer vil utgjøre en integrert del av Den europeiske unions politikk for forbindelser med tredjestater, og vil utgjøre en av prioriteringene i Unionens politikk for en bærekraftig utvikling. Dette vil kreve en felles og samordnet innsats fra Fellesskapet og medlemsstatene med sikte på å

— bygge opp kapasitet for å bistå utviklingsland og stater med overgangsøkonomi, for eksempel ved å oppmuntre til prosjekter i forbindelse med Den grønne

utviklingsmekanismen (Clean Development Mechanism, CDM) i Kyoto-protokollen og felles gjennomføring,

— dekke påviste behov for teknologioverføring,

— hjelpe de berørte statene med å møte den utfordringen som tilpasningen til klimaendringene innebærer.

Artikkel 6

Mål og prioriterte tiltaksområder for natur og biologisk mangfold

1. Målsettingene fastsatt i artikkel 2 bør forfølges ved at følgende mål nås:

— stans av tapet av biologisk mangfold innen 2010, herunder ved å hindre og redusere virkningene av spredningen av fremmede arter og genotyper,

— vern og egnet gjenoppretting av natur og biologisk mangfold etter skadelig forurensning,

— vern, egnet gjenoppretting og bærekraftig utnyttning av havmiljø, kyst- og våtmarksområder,

— vern og egnet gjenoppretting av områder med betydelige landskapsverdier, herunder dyrkede samt følsomme områder,

— vern av arter og habitater, med særlig vekt på å forebygge oppdeling av habitater,

— fremming av en bærekraftig utnyttning av jorden, med særlig vekt på å forebygge erosjon, forringelse, forurensning og ørkenspredning.

2. Disse målene skal nås ved hjelp av følgende prioriterte tiltak, idet det tas hensyn til nærhetsprinsippet, på grunnlag av gjeldende globale og regionale konvensjoner og strategier og full gjennomføring av de relevante fellesskapsrettsakter. Økosystemtilnærmingen som er vedtatt i Konvensjonen om biologisk mangfold⁽¹⁾, bør anvendes der det er hensiktsmessig.

a) For biologisk mangfold:

— sikre gjennomføring av og fremme overvåking og vurdering av Fellesskapets strategi for biologisk mangfold og de relevante handlingsplaner, bl.a. gjennom et program for innsamling av data og opplysninger, utvikle egnede indikatorer og fremme bruken av den beste tilgjengelige teknikk og den beste miljøpraksis,

— fremme forskning om biologisk mangfold, genetiske ressurser, økosystemer og samspill med menneskers virksomhet,

⁽¹⁾ EFT L 309 av 13.12.1993, s. 1.

- utvikle tiltak for å fremme bærekraftig bruk, bærekraftig produksjon og bærekraftige investeringer i forbindelse med biologisk mangfold,
 - oppmuntre til sammenhengende vurdering, videre forskning og samarbeid om truede arter,
 - fremme en rimelig og rettferdig fordeling av utbyttet av bruken av genetiske ressurser på globalt nivå for å gjennomføre artikkel 15 i Konvensjonen om biologisk mangfold, som gjelder tilgang til genetiske ressurser fra tredjestater,
 - utvikle tiltak med sikte på å forebygge og bekjempe spredning av fremmede arter, herunder fremmede genotyper,
 - opprette Natura 2000-nettverket og gjennomføre de nødvendige tekniske ordninger og finansieringsordninger samt de tiltak som kreves for å gjennomføre det fullt ut, og for å verne, utenfor Natura 2000-områdene, arter som er vernet i henhold til habitatdirektivet og fugledirektivet,
 - fremme utvidelsen av Natura 2000-nettverket til søkerstatene.
- b) For ulykker og katastrofer:
- fremme samordning i Fellesskapet av medlemsstatenes tiltak i forbindelse med ulykker og naturkatastrofer, for eksempel ved å danne et nettverk for utveksling av forebyggende metoder og verktøy,
 - utvikle ytterligere tiltak for å bidra til å forebygge store ulykker, særlig i forbindelse med rørledninger, gruvedrift og sjøtransport av farlige stoffer, samt utvikle tiltak for avfall fra gruvedrift.
- c) En temastrategi for vern av jord med sikte på å forebygge blant annet forurensning, erosjon, ørkenspredning, forringelse av land, arealbruk og hydrogeologiske risikoer, idet det tas hensyn til regionale forskjeller, herunder særtrekk ved fjellområder og tørre områder.
- d) Fremme bærekraftig forvaltning av utvinningsindustriene med sikte på å redusere miljøvirkningene av dem.
- e) Fremme integrering av vern og gjenoppretting av landskapsverdier innenfor andre politikkområder, herunder turisme, idet det tas hensyn til relevante internasjonale dokumenter.
- f) Fremme integrering av hensyn til biologisk mangfold i landbrukspolitikken og oppmuntre til bærekraftig utvikling av landdistriktene og et flerfunksjonelt og bærekraftig landbruk, gjennom
- å oppmuntre til full utnyttning av nåværende muligheter i den felles landbrukspolitikk og andre politiske tiltak,
 - å oppmuntre til mer miljøvennlig landbrukspraksis, herunder, der det er hensiktsmessig, ekstensive produksjonsmetoder, integrert landbrukspraksis, økologisk landbruk og biologisk mangfold i landbruket, i framtidige gjennomgørelser av den felles landbrukspolitikk, idet det tas hensyn til behovet for en balansert tilnærming til landdistriktenes mange funksjoner.
- g) Fremme bærekraftig utnyttning av havene og bevaring av økosystemene i havet, herunder havbunnen, elvemunninger og kystområder, idet det tas særlig hensyn til steder med stort biologisk mangfold, gjennom
- å fremme større integrering av miljøhensyn i den felles fiskeripolitikk i forbindelse med gjennomgåelsen av den i 2002,
 - en temastrategi for bevaring og gjenoppretting av havmiljøet, der det tas hensyn til blant annet vilkår og gjennomføringsforpliktelser i havkonvensjonene og behovet for å redusere utslipp og virkninger av sjøtransport og annen virksomhet på havet og på land,
 - å fremme en integrert forvaltning av kystsoner,
 - ytterligere å fremme vern av havområder, særlig gjennom Natura 2000-nettverket og gjennom andre mulige fellesskapstiltak.
- h) Gjennomføre og videreutvikle strategier og tiltak for skoger i samsvar med Den europeiske unions strategi for skogene, idet det tas hensyn til nærhetsprinsippet og biologisk mangfold, herunder følgende:
- å forbedre nåværende fellesskapstiltak for vern av skoger og gjennomføre en bærekraftig skogsforvaltning, blant annet gjennom nasjonale skogprogrammer, i forbindelse med utviklingsplaner for landdistriktene, med økt vekt på overvåking av skogers ulike roller, i samsvar med anbefalinger vedtatt av ministerkonferansen om vern av Europas skoger, FNs forum for skoger og Konvensjonen om biologisk mangfold samt andre fora,
 - å oppmuntre til effektiv samordning mellom alle politiske sektorer som berøres av skogbruk, herunder privat sektor, samt samordning av alle berørte parter som berøres av skogbruksspørsmål,
 - å stimulere til en økt markedsandel for bærekraftig framstilt tre, blant annet ved å oppmuntre til sertifisering av bærekraftig skogsforvaltning og til merking av berørte produkter,
 - å fortsette Fellesskapets og medlemsstatenes aktive deltaking i gjennomføringen av globale og regionale resolusjoner og i drøftinger og forhandlinger om spørsmål knyttet til skog,

- å undersøke mulighetene for å treffe aktive tiltak for å hindre og bekjempe handel med ulovlig felte trær,
- å oppmuntre til vurdering av virkningene av klimaendringer på skogbruk.

i) For genmodifiserte organismer:

- å utarbeide bestemmelser og metoder for risikovurdering, identifisering, merking og sporbarhet av genmodifiserte organismer for å muliggjøre en effektiv overvåking og kontroll av virkninger på helse og miljø,
- innsats for rask ratifisering og gjennomføring av Cartagena-protokollen om genmodifiserte organismer og støtte til utarbeiding av rammeregler i tredjestater, ved behov gjennom teknisk og finansiell støtte.

Artikkel 7

Mål og prioriterte tiltaksområder for miljø, helse og livskvalitet

1. Målsettingene fastsatt i artikkel 2 bør forfølges ved at følgende mål nås, idet det tas hensyn til relevante standarder, retningslinjer og programmer fra Verdens helseorganisasjon (WHO):

- å oppnå bedre forståelse av farene for miljøet og menneskers helse med sikte på å treffe tiltak for å forebygge og redusere disse farene,
- å bidra til bedre livskvalitet gjennom en integrert tilnærming med vekt på byområder,
- innsats med sikte på å oppnå, innen en generasjon (2020), at kjemikalier produseres og brukes bare på måter som ikke har betydelig negativ innvirkning på helse og miljø, idet det erkjennes at det må bøtes på den nåværende mangel på kunnskap om egenskaper, bruk, disponering og eksponering når det gjelder kjemikalier,
- farlige kjemikalier bør erstattes med mindre farlige kjemikalier eller sikrere alternativ teknologi som ikke innebærer bruk av kjemikalier, med sikte på å redusere farene for mennesker og miljø,
- å redusere virkningen av plantevernmidler på menneskers helse og miljøet, og mer generelt å oppnå en mer bærekraftig bruk av plantevernmidler samt en betydelig samlet reduksjon av risikoen ved og bruken av plantevernmidler som er forenlig med det nødvendige plantevern. Plantevernmidler som brukes, og som er persistente eller bioakkumulerende eller giftige eller har andre negative egenskaper, bør erstattes med mindre farlige midler der det er mulig,
- å oppnå en kvalitet på grunn- og overflatevann som ikke medfører betydelige virkninger og risikoer for menneskers

helse og miljøet, og å sikre at uttaket av vannressurser er bærekraftig på lang sikt,

- å oppnå en luftkvalitet som ikke medfører betydelige negative virkninger og risikoer for menneskers helse og miljøet,

- vesentlig å redusere antall personer som regelmessig utsettes for gjennomsnittlige støynivåer over lang tid, særlig fra trafikk som i henhold til vitenskapelige undersøkelser har skadelige virkninger på menneskers helse, og å forberede neste trinn i arbeidet med støydirektivet.

2. Disse målene skal forfølges ved hjelp av følgende prioriterte tiltak:

- a) Styrking av Fellesskapets forskningsprogrammer og vitenskapelige sakkunnskap samt oppmuntring til internasjonal samordning av nasjonale forskningsprogrammer for å bidra til at målene for helse og miljø nås, og særlig

- fastsettelse og anbefaling av prioriterte områder for forskning og innsats, herunder blant annet mulige helsefarer knyttet til elektromagnetiske forurensningskilder, og med særlig vekt på utvikling og validering av alternative metoder for dyreforsøk, særlig på området kjemikaliesikkerhet,

- fastsettelse og utvikling av helse- og miljøindikatorer,

- ny undersøkelse, utvikling og ajourføring av gjeldende helsestandarder og grenseverdier, herunder, der det er hensiktsmessig, virkningene for potensielt sårbare grupper, for eksempel barn eller eldre, og ulike forurensende stoffers samvirkning og gjensidige påvirkning,

- gjennomgåelse av tendenser og innføring av en ordning med tidlig varsling for nye eller begynnende problemer.

b) For kjemikalier:

- plassering av ansvaret hos produsenter, importører og etterfølgende brukere for å skaffe kunnskap om alle kjemikalier (aktsomhetsplikt) og vurdere risikoer knyttet til bruk av dem, herunder i produkter, samt gjenvinning og disponering,

- utvikling av et sammenhengende system basert på en trinnvis tilnærming, som ikke omfatter kjemiske stoffer brukt i svært små mengder, for prøving, risikovurdering og risikohåndtering av nye og nåværende stoffer med framgangsmåter for prøving som reduserer behovet for dyreforsøk til et minimum, samt utvikling av alternative prøvingsmetoder,

- sikring av at de berørte kjemiske stoffene omfattes av framskyndede framgangsmåter for risikohåndtering og at potensielt svært skadelige stoffer, herunder kreftframkallende, arvestoffskadelige eller reproduksjonstoksiske stoffer og stoffer med egenskaper som gjør dem persistent organisk forurensende (POP), brukes bare i berettigede og klart definerte tilfeller, og skal godkjennes før de brukes,
 - sikring av at det fullt ut tas hensyn til resultatene av risikovurderingen av kjemikalier på alle områder av fellesskapsregelverket som omfatter kjemikalier, og av at dobbeltarbeid unngås,
 - fastsettelse av kriterier for å ta med blant potensielt svært skadelige stoffer slike stoffer som er persistente og bioakkumulerende og toksiske, og stoffer som er svært persistente og svært bioakkumulerende, og vurdering av om kjente hormonhermere skal tilføyes, når det er fastsatt godkjente forsøksmetoder og kriterier,
 - sikring av at de viktigste tiltakene som er nødvendige med sikte på å nå de fastsatte målene, utarbeides raskt slik at de kan tre i kraft før rapporten midtveis i programmet,
 - sikring av offentlig tilgang til opplysninger i Fellesskapets kjemikalierregister (REACH-registeret) som ikke er fortrolige.
- c) For plantevernmidler:
- full gjennomføring og vurdering av gjeldende rettslige rammes effektivitet⁽¹⁾ for å sikre et høyt vernenivå når den endres. Denne vurderingen kan, der det er hensiktsmessig, omfatte en sammenlignende vurdering og utarbeiding av framgangsmåter for godkjenning av markedsføring i Fellesskapet,
 - en temastrategi for bærekraftig bruk av plantevernmidler som omfatter
 - i) en reduksjon til et minimum av de farene for helse og miljø som bruk av plantevernmidler medfører,
 - ii) bedre kontroll av bruk og distribusjon av plantevernmidler,
 - iii) reduksjon av nivåene av skadelige aktive stoffer, bl.a. ved å erstatte de farligste med sikrere, herunder ikke-kjemiske, alternativer,
 - iv) oppmuntring til dyrking med begrenset bruk av eller uten bruk av plantevernmidler, blant
 - annet gjennom holdningsskapende tiltak overfor brukerne, ved å fremme bruk av regler for god praksis og fremme drøfting av mulig anvendelse av finansieringsordninger,
 - v) et åpent system for rapportering og overvåking av framskritt som gjøres i retning av å nå målene for strategien, herunder utarbeiding av egnede indikatorer.
- d) For kjemikalier og plantevernmidler:
- innsats for en rask ratifisering av Rotterdam-konvensjonen om forhåndsgodkjenningsprosedyre for visse farlige kjemikalier og plantevernmidler som omsettes på verdensmarkedet, og av Stockholm-konvensjonen om persistente organiske forbindelser,
 - endring av rådsforordning (EØF) nr. 2455/92 av 23. juli 1992 om eksport og import av visse farlige kjemikalier⁽²⁾ for å bringe den i samsvar med Rotterdam-konvensjonen, forbedre framgangsmåtene fastsatt i forordningen samt gi bedre opplysninger til utviklingsland,
 - støtte til forbedring av håndtering av kjemikalier og plantevernmidler i utviklingsland og søkerstater, herunder fjerning av lagre av foreldede plantevernmidler, blant annet ved å støtte prosjekter som tar sikte på slik fjerning,
 - bidra til internasjonal innsats for å utarbeide en strategisk tilnærming til internasjonal forvaltning av kjemikalier.
- e) For bærekraftig bruk av vann og sikring av høy vannkvalitet:
- sikre et høyt vernenivå for overflate- og grunnvann, hindre forurensning og fremme bærekraftig bruk av vann,
 - arbeide for å sikre full gjennomføring av rammedirektivet om vann⁽³⁾, med sikte på en god økologisk, kjemisk og kvantitativ vanntilstand og en sammenhengende og bærekraftig vannforvaltning,
 - utarbeide tiltak med sikte på å stanse utslipp og tap av prioriterte farlige stoffer, i samsvar med bestemmelsene i rammedirektivet om vann,
 - sikre et høyt vernenivå for badevann, herunder en revisjon av badevanndirektivet⁽⁴⁾,

⁽¹⁾ Rådskommisjonsdirektiv 91/414/EØF av 15. juli 1991 om markedsføring av plantefarmasøytiske produkter (EFT L 230 av 19.8.1991, s. 1). Direktivet sist endret ved kommisjonsdirektiv 2001/49/EF (EFT L 176 av 29.6.2001, s. 61).

⁽²⁾ EFT L 251 av 29.8.1992, s. 13. Forordningen sist endret ved kommisjonsforordning 2247/98/EF (EFT L 282 av 20.10.1998, s. 12).

⁽³⁾ Europaparlaments- og rådskommisjonsdirektiv 2000/60/EF av 23. oktober 2000 om fastsettelse av en ramme for fellesskapstiltak på området vannpolitikk (EFT L 327 av 22.12.2000, s. 1).

⁽⁴⁾ Rådskommisjonsdirektiv 76/160/EØF av 8. desember 1975 om badevannets kvalitet (EFT L 31 av 5.2.1976, s. 1). Direktivet sist endret ved tiltredelsesakten av 1994.

- sikre integrering av begrepene og tilnærmingene i rammedirektivet om vann og andre direktiver om vern av vann i annen fellesskapspolitikk.
- f) For luftkvalitet bør utarbeiding og gjennomføring av tiltakene omhandlet i artikkel 5 innenfor transport-, industri- og energisektoren være forenlig med og bidra til forbedring av luftkvaliteten. Videre planlegges følgende tiltak:
- bedre overvåkingen og vurderingen av luftkvalitet, herunder nedfall av forurensende stoffer og formidling av informasjon til allmennheten, herunder utarbeiding og bruk av indikatorer,
 - en temastrategi for å styrke en sammenhengende og integrert politikk for bekjempelse av luftforurensning, som skal omfatte prioriteringer for ytterligere tiltak, ny gjennomgåelse og, der det er hensiktsmessig, ajourføring av luftkvalitetsstandarder og nasjonale utslippstak med sikte på å nå det langsiktige målet om ikke å overskride kritiske belastninger og nivåer, samt utvikling av bedre systemer for innsamling av opplysninger, modellberegning og forhåndsberegning,
 - vedtakelse av egnede tiltak med hensyn til ozon på bakkenivå og partikler,
 - vurdering av inneluftkvalitet og dens innvirkning på helsen, med anbefalinger om framtidige tiltak der det er hensiktsmessig,
 - en ledende rolle i forhandlingene og gjennomføringen av Montreal-protokollen om stoffer som bryter ned ozonlaget,
 - en ledende rolle i forhandlingene om og styrkingen av forbindelsene og samspillet med internasjonale prosesser som bidrar til ren luft i Europa,
 - videreutvikling av spesifikke fellesskapsordninger for å redusere utslipp fra relevante kategorier av kilder.
- g) For støy:
- utfylling og ytterligere forbedring av tiltak, herunder egnede framgangsmåter for typegodkjenning, mot støyutslipp i tilknytning til tjenesteyting og produkter, særlig fra motorvogner, herunder tiltak for å redusere støy fra kontakten mellom dekk og veidekke, som ikke går ut over veisikkerheten, fra rullende jernbanemateriell, luftfartøyer og stasjonære maskiner,
 - utvikling og gjennomføring av ordninger for å redusere trafikkstøy, der det er hensiktsmessig, for eksempel ved hjelp av redusert transporttetterspørsel, overgang til mindre støyende transportformer, fremming av tekniske tiltak og av bærekraftig transportplanlegging.

h) For bymiljø:

- utarbeide en temastrategi for å fremme en integrert horisontal tilnærming på tvers av Fellesskapets politikkområder og forbedre kvaliteten på bymiljøet, idet det tas hensyn til framskritt som gjøres i gjennomføringen av den eksisterende samarbeidsrammen⁽¹⁾ og, ved behov, ny gjennomgåelse av strategien, som omfatter:
 - fremming av lokal Agenda 21,
 - begrensning av forbindelsen mellom økonomisk vekst og etterspørselen etter persontransport,
 - behovet for å øke andelen av offentlig transport, jernbanetransport, transport på innlands vannveier, til fots og på sykkel,
 - behovet for å håndtere økende trafikkmengder og bryte forbindelsen mellom transportøkning og økt BNP,
 - behovet for å fremme bruken av kjøretøyer med lave utslipp til offentlig transport,
 - hensyn til indikatorer for bymiljø.

*Artikkel 8***Mål og prioriterte tiltaksområder for bærekraftig bruk og håndtering av naturressurser og avfall**

1. Målsettingene fastsatt i artikkel 2 bør forfølges ved at følgende mål nås:
- innsats for å sikre at forbruket av ressurser og virkningene av dette ikke overstiger miljøets bæreevne, og for å bryte forbindelsen mellom økonomisk vekst og ressursbruk. I denne sammenheng vises det til det veiledende målet om at 22 % av produksjonen av elektrisk kraft i Fellesskapet skal komme fra fornybare energikilder innen 2010, for å oppnå en drastisk økning av ressurs- og energieffektiviteten,
 - oppnåelse av en betydelig samlet reduksjon av avfallsmengdene gjennom avfallsforebyggende tiltak, bedre ressurseffektivitet samt en overgang til mer bærekraftige produksjons- og forbruksmønstre,
 - en betydelig reduksjon av avfallsmengden som skal disponeres, og mengden av produsert farlig avfall, samtidig som økte utslipp til luft, vann og jord unngås,

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsavgjørd nr. 1411/2001/EF av 27. juni 2001 om ei fellesskapsramme for samarbeid for å fremme bærekraftig byutvikling (EFT L 191 av 13.7.2001, s. 1).

— oppfordring til gjenbruk, og når det gjelder den resterende avfallsproduksjon: farlighetsgraden bør reduseres og det bør medføre så liten risiko som mulig; gjenvinning, og særlig resirkulering, bør foretrekkes; avfallsmengden som skal fjernes, bør reduseres mest mulig og fjernes på en sikker måte; avfall som skal fjernes, bør behandles så nær produksjonsstedet som mulig, i den grad det ikke fører til mindre effektivitet i avfallshåndteringen.

2. Disse målene skal forfølges, idet det tas hensyn til den integrerte produktpolitikk og Fellesskapets strategi for avfallshåndtering⁽¹⁾, ved hjelp av følgende prioriterte tiltak:

i) Utvikling av en temastrategi for bærekraftig bruk og forvaltning av ressurser, herunder blant annet:

- a) et overslag over material- og avfallsstrømmen i Fellesskapet, herunder import og eksport, for eksempel ved bruk av materialstrømsanalyse,
- b) en gjennomgåelse av politiske tiltaks effektivitet og virkningen av subsidier knyttet til naturressurser og avfall,
- c) fastsettelse av mål og delmål for ressurseffektivitet og redusert ressursbruk for å bryte forbindelsen mellom økonomisk vekst og negative miljøvirkninger,
- d) fremming av utvinnings- og produksjonsmetoder og -teknikker for å oppmuntre til miljøeffektivitet og bærekraftig bruk av råmaterialer, energi, vann og andre ressurser,
- e) utvikling og gjennomføring av et bredt spekter av virkemidler, herunder forskning, teknologioverføring, markedsbaserte og økonomiske virkemidler, programmer for beste praksis og indikatorer for ressurseffektivitet.

ii) Utvikling og gjennomføring av tiltak for å forebygge og håndtere avfall, herunder blant annet:

- a) utvikling av et sett kvantitative og kvalitative reduksjonsmål som omfatter alt relevant avfall, og som skal nås på fellesskapsplan innen 2010. Kommisjonen oppfordres til å utarbeide et forslag til slike mål innen 2002,
- b) oppmuntring til miljøvennlig og bærekraftig produktutforming,
- c) økt bevisstgjøring om allmennhetens muligheter til å bidra til avfallsreduksjon,
- d) utarbeiding av operative tiltak for å fremme avfallsforebygging, f.eks. oppmuntre til gjenbruk og gjenvinning samt gradvis avvikling av visse stoffer og materialer gjennom tiltak knyttet til produkter,

e) utarbeiding av ytterligere indikatorer på området avfallshåndtering.

iii) Utvikling av en temastrategi for resirkulering av avfall, herunder blant annet:

a) tiltak for å sikre kildesortering, innsamling og resirkulering av prioriterte avfallsstrømmer,

b) ytterligere utvikling av produsentansvar,

c) utvikling og overføring av miljøvennlig teknologi for resirkulering og håndtering av avfall.

iv) Utvikling eller ny gjennomgåelse av regelverket for avfall, herunder blant annet avfall fra bygging og riving, slam fra renseanlegg⁽²⁾, biologisk nedbrytbart avfall, emballasje⁽³⁾, batterier⁽⁴⁾ og avfallstransport⁽⁵⁾, klargjøring av hva som er avfall og hva som ikke er det, og utarbeiding av egnede kriterier for videreutvikling av vedlegg IIA og IIB i rammedirektivet om avfall⁽⁶⁾.

Artikkel 9

Mål og prioriterte tiltaksområder for internasjonale spørsmål

1. Målsettingene fastsatt i artikkel 2 om internasjonale spørsmål og de internasjonale dimensjonene ved de fire prioriterte miljøområdene i dette programmet omfatter følgende mål:

— ambisjøs miljøpolitikk på internasjonalt plan med særlig vekt på det globale miljøets bæreevne,

— ytterligere fremming av bærekraftige forbruks- og produksjonsmønstre på internasjonalt plan,

— framskritt for å sikre at politikk og tiltak i forbindelse med handel og miljø støtter hverandre gjensidig.

⁽¹⁾ Rådsresolusjon av 24. februar 1997 om en fellesskapsstrategi for avfallshåndtering (EFT C 76 av 11.3.1997, s. 1).

⁽²⁾ Rådsdirektiv 86/278/EØF av 12. juni 1986 om vern av miljøet, særlig jord, ved bruk av slam fra renseanlegg i landbruket (EFT L 181 av 4.7.1986, s. 6). Direktivet sist endret ved tiltredelsesakten av 1994.

⁽³⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 94/62/EF av 20. desember 1994 om emballasje og emballasjeavfall (EFT L 365 av 31.12.1994, s. 10). Direktivet sist endret ved kommisjonsdirektiv 1999/177/EF (EFT L 56 av 4.3.1999, s. 47).

⁽⁴⁾ Kommisjonsdirektiv 93/86/EØF av 4. oktober 1993 om tilpasning til den tekniske utviklingen av rådsdirektiv 91/157/EØF om batterier og akkumulatører som inneholder visse farlige stoffer (EFT L 264 av 23.10.1993, s. 51).

⁽⁵⁾ Rådsforordning (EØF) nr. 259/93 av 1. februar 1993 om overvåking og kontroll av avfallstransport innen, inn i og ut av Det europeiske fellesskap (EFT L 30 av 6.2.1993, s. 1). Forordningen sist endret ved kommisjonsvedtak 1999/816/EØF (EFT L 316 av 10.12.1999, s. 45).

⁽⁶⁾ Rådsdirektiv 75/442/EØF av 15. juli 1975 om avfall (EFT L 194 av 25.7.1975, s. 39). Direktivet sist endret ved kommisjonsvedtak 96/350/EF (EFT L 135 av 6.6.1996, s. 32).

2. Disse målene skal forfølges ved hjelp av blant annet følgende prioriterte tiltak:

- a) integrering av miljøvernkrav i all politikk som gjelder Fellesskapets forbindelser med tredjestater, herunder handels- og utviklingssamarbeid, for å oppnå bærekraftig utvikling blant annet gjennom utarbeiding av retningslinjer,
- b) fastsettelse av et sammenhengende sett av miljø- og utviklingsmål som skal fremmes med sikte på vedtakelse som en del av «en ny global avtale eller pakt» på verdensstoppmøtet om bærekraftig utvikling i 2002,
- c) arbeid for å styrke internasjonal miljøstyring gjennom gradvis styrking av det multilaterale samarbeidet og den institusjonelle rammen, herunder ressurser,
- d) innsats for rask ratifisering, effektiv overholdelse og styrking av internasjonale konvensjoner og avtaler om miljø som Fellesskapet er part i,
- e) fremming av bærekraftig miljøpraksis i forbindelse med investeringer i utlandet og eksportkreditter,
- f) forsterket innsats på internasjonalt plan for å oppnå enighet om metoder for vurdering av risikoer for helse og miljø, samt retningslinjer for risikohåndtering, herunder føre-var-prinsippet,
- g) gjensidig støtte mellom handel og behovet for miljøvern, ved å ta behørig hensyn til miljødimensjonen ved de konsekvensanalysene av bærekraft i forbindelse med multilaterale handelsavtaler som skal foretas på et tidlig stadium av forhandlingene, og ved å handle i samsvar med dem,
- h) fortsatt fremming av et verdenshandelssystem som fullt ut anerkjenner multilaterale eller regionale miljøavtaler og føre-var-prinsippet og øker mulighetene for handel med bærekraftige og miljøvennlige produkter og tjenester,
- i) fremming av miljøsamarbeid over landegrensene med nabostater og -regioner,
- j) fremming av bedre innbyrdes sammenheng i politikken ved å knytte sammen arbeidet som gjøres innenfor rammen av ulike konvensjoner, herunder vurdering av innbyrdes sammenheng mellom biologisk mangfold og klimaendring, og integreringen av hensynet til biologisk mangfold i gjennomføringen av De forente nasjoners rammekonvensjon om klimaendring og Kyoto-protokollen.

Artikkel 10

Utforming av miljøpolitikk

Målene fastsatt i artikkel 2 om utforming av miljøpolitikk, som bygger på deltaking og beste tilgjengelige vitenskapelige

kunnskap, og de strategiske tilnæringsmåtene fastsatt i artikkel 3 skal nås ved hjelp av følgende prioriterte tiltak:

- a) utvikling av bedre ordninger og alminnelige regler og prinsipper for god forvaltning, med utstrakt og inngående samråd med berørte parter på alle stadier for å gjøre det lettere å velge de mest effektive løsningene med sikte på å oppnå best mulige resultater for miljøet og en bærekraftig utvikling med hensyn til tiltakene som skal foreslås,
- b) styrking av ikke-statlige miljøorganisasjoners deltaking i samrådsprosessen gjennom egnet støtte, herunder fellesskapsfinansiering,
- c) bedre utforming av politikken gjennom
 - forhåndsvurdering av de mulige virkningene, særlig miljøvirkninger, av ny politikk, herunder alternativet ikke å vedta tiltak, og av forslagene til regelverk samt offentliggjøring av resultatene,
 - vurdering i ettertid av eksisterende tiltaks effektivitet med hensyn til å nå miljømålene,
- d) sikring av at miljøet, og særlig de prioriterte områdene angitt i dette program, er høyt prioritert i Fellesskapets forskningsprogrammer. Regelmessige vurderinger av miljøforskningsbehov og -prioriteringer bør foretas innenfor Fellesskapets rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling. Sikring av bedre samordning av forskning på miljøområdet i medlemsstatene, bl.a. for å forbedre anvendelsen av resultatene,

brobygging mellom miljøaktører og andre aktører på områdene informasjon, opplæring, forskning, utdanning og politikk,
- e) sikring av regelmessig informasjon, som skal framlegges fra 2003, og som kan danne grunnlag for
 - politiske beslutninger om miljøet og bærekraftig utvikling,
 - oppfølging og gjennomgåelse av sektorvise integreringsstrategier samt av strategien for en bærekraftig utvikling,
 - informasjon til allmennheten.

Utarbeidingen av denne informasjonen vil bli støttet av regelmessige rapporter fra Det europeiske miljøvernbyrå og andre relevante organer. Informasjonen skal særlig omfatte

 - nøkkelindikatorer på miljøområdet,
 - indikatorer for miljøets tilstand og utvikling,
 - integreringsindikatorer,

- f) gjennomgåelse og regelmessig overvåking av informasjons- og rapporteringsordningene med sikte på et mer sammenhengende og effektivt system for å sikre ensartet rapportering av høy kvalitet og sammenlignbare og relevante miljødata og -opplysninger. Kommisjonen oppfordres til så snart som mulig å framlegge et egnet forslag for dette formål. Kravene til overvåking, datainnsamling og rapportering bør behandles effektivt i framtidig miljøregelverk,
- g) forsterke utviklingen og bruken av systemer og verktøy for overvåking av jorden (f.eks. satellitteknologi) som støtte for utformingen og gjennomføringen av politikken.

Artikkel 11

Overvåking og vurdering av resultater

1. I løpet av programmets fjerde år skal Kommisjonen vurdere framskritt som er gjort i gjennomføringen samt tilknyttede miljøtendenser og -perspektiver. Dette bør gjøres på grunnlag av et omfattende sett av indikatorer. Kommisjonen

skal framlegge denne rapporten for Europaparlamentet og Rådet midtveis i programmet, sammen med eventuelle forslag til endringer som den anser som hensiktsmessige.

2. Kommisjonen skal framlegge for Europaparlamentet og Rådet en endelig vurdering av programmet samt av miljøtilstanden og -perspektivene i løpet av programmets siste år.

Artikkel 12

Denne beslutning skal kunngjøres i *De Europeiske Fellesskaps Tidende*.

Utferdiget i Brussel, 22. juli 2002.

For Europaparlamentet

P. COX

President

For Rådet

P. S. MØLLER

Formann